

Vilhelm Buhls tale ved Rigsdagens åbning

Taler

Vilhelm Buhl
Statsminister

Dato

2. oktober 1945

Sted

Christiansborg

I Overensstemmelse med § 40 i Danmarks Riges Grundlov har Hans Majestæt Kongen ved Aabent Brev af 25. September 1945 indkaldt til en ordentlig Rigsdagssamling, der i Henhold til Kongens Bestemmelse skal aabnes i Dag. Ved Reskript af samme Dato har Hans Majestæt Kongen dernæst overdraget mig at aabne denne i Dag sammentrædende Rigsdag og at foranledige det i saa Henseende videre fornødne. Dette sker herved. I Kongens Navn erklærer jeg den ordentlige Rigsdagssamling for aabnet.

Da Regeringen blev udnævnt umiddelbart efter vort Lands lykkelige Befrielse, fremtraadte den som en national Samlingsregering, dannet i den Fællesskabets Aand, som havde baaret Nationen oppe i Besættelsens onde Tid, og ved Rigsdagens paafølgende Sammentræden blev det tilkendegivet, at Regeringens Maal var at bevare og sikre Sammenholdet i vort Folk og samle Kræfterne til Løsning af de Opgaver, som vilde trænge sig paa i Overgangstiden, indtil nyt Valg blev afholdt.

I den forløbne Tid har Regeringen stadig holdt sig dette Maal for øje, og den har sat al sin Kraft ind paa i forstaaende Samarbejde med Rigsdagen at søge Landets Tilbagevenden til frie Forhold ordnet paa rolig og værdig Maade. Et omfattende og betydningsfuldt Lovgivningsarbejde er gennemført, og det er Regeringens Opfattelse, at den Gerning, som det naturligt har paahvilet den at udføre, nu i det store og hele er bragt til Afslutning.

Regeringens første og fornemste Opgave maatte være i Samklang med det stærke Ønske, som næredes af hele det danske Folk, at søge Danmark anerkendt som Medlem af De Forenede Nationer. Denne Anerkendelse blev givet paa vor første Grundlovsdag efter Befrielsen, og Danmark tiltraadte derefter sammen med 49 andre Nationer San Francisco-Pagten den 26. Juni.

Endvidere hørte det til Regeringens første Handlinger at anerkende den Grønlandstraktat, som blev afsluttet af Minister Kauffmann i 1941, samt at erklære den under Tvang tiltraadte Anti-Kominternpagt for ugyldig.

Det har i det hele været Regeringens Bestræbelse at genoprette en nær og venskabelig Forbindelse med Amerikas Forenede Stater, Frankrig, Kina, Sovjetunionen og Storbritannien saavel som med andre venligtsindede Nationer, ligesom Samarbejdet med vore nordiske Brødrelande er blevet fæstnet og styrket.

Det har været Regeringen magtpaaliggende at opnaa de bedst mulige udenlandske Handelsforbindelser, og med adskillige Lande er Handelstraktater allerede afsluttet. Gennem Ændringer i Udenrigsloven er bedre Vilkaar og Muligheder for Landets udenrigske Tjeneste søgt tilvejebragt.

I militær Henseende har den første Opgave, der har foreligget i Overgangsperioden, været at indkalde, uddanne og udruste de nødvendige Styrker til at gennemføre den militære Vagttjeneste i Landet. For under de ekstraordinære Forhold at kunne løse de foreliggende Opgaver vedtoges umiddelbart efter Regeringsdannelsen en foreløbig Bemyndigelseslov til Forsvarsministeren. Og som et Udtryk for Ønskeligheden af at knytte egnede Personer, der under Besættelsen havde vist Dygtighed og Interesse for Forsvaret, til Hæren og Flaaden, er Loven om Adgang for Frihedsbevægelsens Befalingsmænd til Optagelse i Hær og Flaade blevet gennemført.

For at udskille alle Befalingsmænd og andre, der har været i tysk Tjeneste under Besættelsen, er der vedtaget en Lov om Bemyndigelse til øjeblikkelig Afsked af Tjenestemænd af Hæren og Søværnet.

Man har indført en ny Talsmandsordning, indskrænket den militære Hilsepligt og udvidet Omsorgen for Mandskabet, dels gennem "Folk og Værn"-Arbejdet, dels gennem Forbedringen af Mandskabets og de Paarørendes Kaar igennem Særforsorgsordningen.

For Flaaden har der foruden Vagttjenesten foreligget den særlige Opgave at deltage i Rensningen af de danske Farvande for Miner. Alt disponibelt Materiel har været sat ind herpaa, og yderligere er til denne Opgave overtaget den 137. engelske Ministrygerflotille og 10 tyske Ministrygere.

Medens Gennemførelsen af en ny Forsvarsordning naturligt har maattet henskydes til Vedtagelse efter Valget, har Regeringen set det som sin Opgave at sætte Uddannelsen saavel af Rekrutter som af Befalingsmænd i Gang saa hurtigt som muligt, og dette Maal er ogsaa naaet.

Som et Udtryk for Regeringens Villighed til sammen med sine allierede at løse Efterkrigstidens Opgaver forberedes Udsendelsen af en fuldt udrustet dansk Division til Deltagelse i Besættelsen af Tyskland, og der er oprettet et dansk-engelsk Rekrutteringskontor til Hvervning af frivillige til den britiske Hær.

For Justitsvæsenet har Hovedopgaven været dels at genoprette det danske Politi

for derigennem at tilvejebringe det fornødne Grundlag for Opretholdelse af Ro og Orden og Genskabelse af Retssikkerhed i Landet, dels at gennemføre den paakrævede Retsforfølgning mod Personer, som i Besættelsestiden groft har forbrudt sig mod det nationale Fællesskab.

Den Internering, som Frihedsbevægelsen straks efter Befrielsen med Regeringens Billigelse iværksatte over for Personer, der havde gjort sig skyldige i Forræderi og anden landsskadelig Virksomhed, og som under de givne Forhold maatte anses for tvingende nødvendig for at undgaa Anslag mod Statens Sikkerhed og løssluppen Selvtægt, blev snarest gørligt efterfulgt af en ny Retspleje- og Straffelovgivning, hvorunder senere ogsaa blev inddraget Personer, som paa utilbørlig Vis havde udnyttet Besættelsen til erhvervsmæssig Fordel.

Til at behandle angribelige Forhold inden for Statens Tjenestemandstand er en ekstraordinær Tjenestemandsdømstol oprettet.

Til nævnte Lovgivning er nu føjet Lovforslagene om Tilbagebetaling af Fortjeneste og om Avancebegrænsning i Erhvervsforhold, der vedrører tyske Interesser, hvilke Forslag endnu ikke er færdigbehandlet af Rigsdagen. Ved en særlig Lov er desuden givet Adgang til at gennemføre en almindelig Revision af det økonomiske Mellemværende med Besættelsesmagten og Tyskland under Besættelsestiden.

For at opnaa Sanering af dansk Erhvervsliv er der endvidere ved Loven om tvungen Likvidation eller Administration af visse Aktieselskaber m. v. skabt Grundlag for at gribe ind over for Selskaber, der arbejder med tysk eller japansk Kapital.

Dernæst har Regeringen maattet træffe Foranstaltninger til en Afvikling af de Forhold, der staar i Forbindelse med den tyske Værnemagts Benyttelse af fast Ejendom her i Landet, og til med Bevillingsmyndighedernes Tilslutning at yde fornøden Hjælp til de Borgere, der er blevet ramt af tyske Indgreb paa dette Omraade.

En anden og vidtrækkende Opgave er den Administration og Bevogtning, som de tyske Flygtnings Ophold i Landet udkræver. Der er her, indtil C. B.-Mandskab blev indkaldt, ydet en betydningsfuld frivillig Vagttjeneste fra Frihedsbevægelsens Side.

Der er draget Omsorg for Modtagelsen og Indkvarteringen af hjemvendte danske Flygtninge og deporterede, ligesom der gennem de oprettede Kontorer for særlige Anliggender er ydet midlertidig Hjælp til Deltagere i Frihedsbevægelsen samt til andre, hvis Behov for Hjælp staar i Forbindelse med de særlige Forhold under Besættelsen eller ved dens Ophør.

Endvidere er der gennem en særlig Lovgivning tilvejebragt Hjemmel til at yde Erstatning til Besættelsestidens Ofre, ligesom flere Love er gennemført til Gavn for de søfarende.

Endelig skal i denne Sammenhæng nævnes det af Rigsdagen ikke færdigbehandlede Lovforslag om Oprejsning til de af Frihedsbevægelsen uforskyldt internerede.

Hvad de almindelige Statsanliggender angaar, er store Bestræbelser udfoldet for at bringe Landets Produktions- og Forsyningsforhold paa Fode, men

Mulighederne for en hurtig Bedring paa disse Omraader har været afhængige af Forhold, som Regeringen kun i ringe Omfang er Herre over. Til Fremme af Raastof- og Vareimporten er optaget Kreditter i Sverige og De forenede Stater paa ca. 200 Mill. Kr., og Udbyttet af vor Eksport, først og fremmest Udførselen til England, giver ligeledes Muligheder for en værdifuld Import. Forsyningen med nye Tekstilvarer vil inden længe kunne tage sin Begyndelse, og der er for disse Varers Vedkommende en Rationeringsordning og i Forbindelse dermed en Rabatordning for mindrebemidlede under Forberedelse.

For Landbrugets Vedkommende er der gennem Prisforhandlingerne med England samt Lovene om en Smørordning og en Flækkeordning tilvejebragt stabile Produktionsvilkaar for Tiden indtil 1. Oktober næste Aar.

Udviklingen paa Arbejdsmarkedet efter Befrielsen har stillet sig gunstigere end paa Forhaand ventet. Statens Indsats paa dette Omraade har bl. a. bestaaet i Gennemførelsen af en Lovgivning, der tager Sigte paa at fjerne de af Tyskerne anlagte Tankgrave o. lign., hvortil vil medgaa en Arbejds løn paa omkring 50 Mill. Kr. Derudover er stillet en Bevilling paa 118 Mill. Kr. til Raadighed som Tilskud til særlige Beskæftigelsesforanstaltninger, hvis Iværksættelse vil medføre Arbejder til en Værdi af op imod 300 Mill. Kr.

I de hidtil foreskrevne Regler i Beskæftigelsesloven er sket saadanne Ændringer, at Vilkaarene for Beskæftigelsesarbejder nu i Henseende til Løn og Arbejdstid ligger paa Linie med Vilkaarene for normalt Arbejde.

Gyldighedstiden for Loven om Arbejdsforhold udløber 1. November d. A., og Loven vil da falde bort. I den Anledning er der gennemført Lovregler om, at Tvistigheder, der maatte opstaa angaaende de af Arbejds- og Forligsnævnet afsagte Kendelser, behandles af den faste Voldgiftsret, og at de ved Lovens Bortfald for Nævnet indbragte Sager skal færdigbehandles af dette.

For de i Foraaret givne Bestemmelser angaaende Forhøjelse af Understøttelserne til arbejdsfordelte og arbejdsløse, som kun gjaldt til 1. Oktober, er Gyldigheden forlænget til 15. December d. A.

Ved den Forhøjelse af Arbejdernes Dyrtidstillæg, hvorom der i August Maaned opnaaedes Enighed mellem Arbejdsgivernes og Arbejdernes Hovedorganisationer, skete der et væsentligt Skridt frem mod Reallønnens Genoprettelse. Regeringen ydede et afgørende Bidrag til Overenskomstens Tilvejebringelse, idet Arbejdsgiverforeningen havde gjort sin Stilling afhængig af, at Regeringen efter at være gjort bekendt med Hovedindholdet af det foreliggende Forligsgrundlag tilraadede Foreningen at tiltræde dette.

En Bedring af Alders- og Invaliderrentenydernes Kaar er sket dels ved Forhøjelse af de Beløb, Kommunerne har til Raadighed til personlige Tillæg, og dels ved Ydelse af et Eengangstillæg til alle Rentenyderne. I alt drejer det sig om en Udbetaling paa ca. 37 Mill. Kr.

Paa samme Maade som ved tidligere skelsættende Begivenheder i Nationens Liv er gennemført en Eftergivelse af Kommunehjælp, saaledes at Personer, der paa Grund af ekstraordinære Forhold har maattet oppebære langvarig Kommunehjælp og derved havde mistet deres Stemmeret, har faaet denne tilbagegivet.

Ved den i September vedtagne Lov vedrørende Statstjenestemændenes Reguleringstillæg blev der skabt den fornødne Hjemmel til stort set at ligestille Tjenestemandslønningerne med Arbejdslønningerne, hvad Dyrtidstillæggene angaar.

Med det Formaal at danne Grundlaget for en Sanering af Landets Pengevæsen og større Sundhed i Samfundets økonomiske Forhold er gennemført omfattende Lovbestemmelser om en ekstraordinær Formueopgørelse. Naar Forslag om ekstraordinær Skatteudskrivning ikke er fremsat, skyldes det, at det af Finansministeriet nedsatte sagkyndige Udvalg endnu ikke har afgivet Betænkning.

Med Hensyn til Færøerne skal anføres, at Regeringen har anset det for politisk og praktisk rigtigt at efterkomme det færøske Ønske om Opretholdelse indtil videre af den under Adskillelsen etablerede midlertidige Administration af Øerne ved Amtmanden og Lagtinget i Forening, hvorfor der ikke har været forelagt Rigsdagen færøske Love. Regeringen har forsøgt gennem Lagtinget straks at faa Forhandlinger i Gang om Øernes fremtidige Stilling, men det har vist sig nødvendigt, at der først afholdes nyt Lagtingsvalg. Dette vil finde Sted i Begyndelsen af November.

Valg til Folketinget kan ventes udskrevet til Afholdelse den 30. i denne Maaned. Der vil derfor – medmindre ekstraordinære Forhold maatte gøre anden Lovforelæggelse bydende nødvendig – for den nu sammentrædende Rigsdag, ud over Genfremsættelsen af de tre nævnte ikke færdigbehandlede Forslag, kun blive forelagt Statsregnskabet for Finansaaret 1944-45 og Forslag til Finanslov for Finansaaret 1946-47 samt et Lovforslag, der vil muliggøre Ophævelse af Brevcensuren.

Under den forestaaende Valgkamp vil frie Former og fri Tale atter efter Besættelsens Tryk kunne udfolde sig helt og fuldt, men det er min Tro, at den samdrægtige Fællesfølelse, som voksede sig stærk i Prøvelsernes Aar, ogsaa vil kaste sit Skær over de Meningsbrydninger, som nu vil fremkomme i Pagt med Demokratiets Ide. Da vil ogsaa dette Valg blive til Ære og Fremgang for vort

Land, hvis gode Tjenere vi alle ønsker at være.

I denne Forvisning opfordrer jeg til, at vi indleder Rigsdagssamlingen med et Leve vort Fædreland, Leve Danmark!

Medlemmerne besvarede Statsministerens Leve med et trefoldigt Hurra.

Kilde

www.folketingstidende.dk

Kildetype

Dokumentation i avis, magasin e.l.

Tags

Danmarks besættelse 1940-1945, Folketingstale, Socialdemokratiet, Åbningstale

Relateret

1. januar 1945

5. maj 1945

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/aabningstale-1945>